

Kanser Yorgunluk Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Kanser Yorgunluk Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=24263>

Özet

Kültürlerarası Uyarlama türünde bir ölçek olan **Kanser Yorgunluk Ölçeği** (KAYO), kanser hastalarında görülen yorgunluğun şiddetini ve boyutlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş özgün bir araçtır. Türkçe popülasyonuna adaptasyonudur. Şahin ve arkadaşları (2018) tarafından gerçekleştirilen bu çalışmada, özellikle **Meme Kanseri** tanısı almış hastalarda ölçeğin güvenilirliğini ve geçerliliğini psikometrik açıdan incelemeyi amaçlamıştır. Kanserle ilişkili yorgunluk (CRF), kanser tedavisinin yaygın ve yıkıcı bir yan etkisi olup, hastaların yaşam kalitesini önemli ölçüde düşürmektedir. Bu nedenle, KAYO'nun Türkçe geçerli ve güvenilir bir sürümünün elde edilmesi, klinik değerlendirme ve araştırma süreçleri için hayati önem taşımaktadır.

Ölçek, kanser hastalarının yaşadığı fiziksel, duygusal ve bilişsel yorgunluk bileşenlerini kapsamlı bir şekilde değerlendirme yeteneğine sahiptir. Uyarlama çalışması, orijinal ölçeğin yapısal bütünlüğünü koruyarak, Türk kültürüne ve diline uygunluğunu sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler

Kanser Yorgunluk Ölçeği, Kanserle ilişkili Yorgunluk, Yorgunluk, **Meme Kanseri**, Onkoloji, Psikometrik Özellikler, **Uyarlama**.

Yazarlar

Şahin, S., Huri, M., Aran, O. T., Uyanık, M.

Amaç

Kanser Yorgunluk Ölçeği'nin temel amacı, kanser hastalarının deneyimlediği spesifik ve çok boyutlu yorgunluk (Cancer-Related Fatigue - CRF) düzeyini standardize edilmiş ve güvenilir bir biçimde ölçmektir. Bu yorgunluk, kanserin kendisinden veya uygulanan tedavilerden (kemoterapi, radyoterapi vb.) kaynaklanabilir ve normal yorgunluktan farklı olarak dinlenmeyle geçmez.

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması'nın (Şahin et al., 2018) özel amacı ise, orijinal ölçeğin Türk dili ve kültürü bağlamında kültürlerarası uyarlama sürecini tamamlamak, bu adaptasyonun **geçerlik** ve **güvenirlilik** analizlerini yaparak, özellikle meme kanseri hastalarında klinik ve akademik kullanıma uygunluğunu kanıtlamaktır.

Yapı

Kanser Yorgunluk Ölçeği, ölçmek istediği psikolojik yapı olarak **Kanserle ilişkili Yorgunluk** (CRF) kavramını ele alır. CRF, kanser veya kanser tedavisiyle ilgili kalıcı, öznel bir rahatsızlık

hissi, güçsüzlük veya enerji eksikliği olarak tanımlanır. Bu yapı, genellikle fiziksel, duygusal/duygulanımsal ve bilişsel olmak üzere üç ana boyutta incelenir.

Ölçek, bu çok boyutlu yapıyı yakalamayı hedefler. **Fiziksel Yorgunluk** boyutu, bedensel enerjinin azalması ve günlük aktiviteleri sürdürmede zorlanmayı içerir. **Duygusal Yorgunluk**, depresif duygudurum, motivasyon eksikliği ve ilgi kaybı gibi durumları kapsar. **Bilişsel Yorgunluk** ise konsantrasyon güçlüğü, bellek sorunları ve düşünce süreçlerinde yavaşlama gibi belirtileri içerir.

Geçerlik

Kanser Yorgunluk Ölçeği'nin Türkçe versiyonunun geçerlik çalışmaları, Şahin ve arkadaşları (2018) tarafından yürütülmüştür. Bu çalışmalar kapsamında yapı geçerliliği ve eşzamanlı geçerlik analizleri yapılmıştır.

Yapı Geçerliliği: Ölçeğin faktör yapısını doğrulamak amacıyla kullanılan yöntemler (genellikle Doğrulayıcı Faktör Analizi - DFA) sonucunda, Türkçe formun orijinal ölçekteki çok boyutlu yapıyı (fiziksel, duygusal, bilişsel) koruduğu gösterilmiştir. Faktör yüklerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu ve model uyum indekslerinin mükemmel veya iyi uyum gösterdiği bildirilmiştir.

Kriter Geçerliliği: Ölçeğin, benzer yapıları ölçen diğer geçerli ölçeklerle (örneğin, yaşam kalitesi ölçekleri veya genel yorgunluk ölçekleri) korelasyonu incelenmiştir. Beklendiği gibi, KAYO puanları ile yaşam kalitesi puanları arasında negatif ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur, bu da ölçeğin beklenen kriterlerle uyumlu olduğunu kanıtlamıştır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik analizleri, ölçüm tutarlılığı ve kararlılığı değerlendirme için yapılmıştır. Güvenirlik sonuçları, ölçeğin klinik ve araştırma ortamlarında istikrarlı sonuçlar verdiğini göstermektedir.

İç Tutarlılık Güvenirliği: Ölçeğin genel iç tutarlılığı, **Cronbach Alfa** katsayısıyla değerlendirilmiştir. Türkçe formun genel Cronbach Alfa değeri yüksek bulunmuştur (genellikle 0.85 ve üzeri), bu da ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir. Alt boyutların iç tutarlılık katsayıları da kabul edilebilir düzeyde (genellikle 0.70'in üzerinde) rapor edilmiştir.

Test-Tekrar Test Güvenirliği: Ölçeğin zamana karşı kararlılığı ölçmek için belirli bir aralıkla (örneğin 2 hafta) aynı hastalara tekrar uygulanmıştır. İki uygulama arasındaki korelasyon katsayısı (Intraclass Correlation Coefficient - ICC) yüksek ve anlamlı bulunmuştur, bu da ölçeğin zaman içinde kararlı sonuçlar verdiğini doğrulamaktadır.

Faktör Analizi

Uyarlama çalışmasında (Şahin et al., 2018), **Kanser Yorgunluk Ölçeği**'nin yapısal geçerliliğini test etmek amacıyla faktör analizleri kullanılmıştır.

Eğer orijinal ölçek çok boyutlu bir yapıya sahipse, uyarlama sürecinde genellikle **Doğrulayıcı Faktör Analizi** (DFA) kullanılır. DFA, Türkçe verinin, orijinal ölçeğin öne sürdüğü faktör yapısına (örneğin, üç faktörlü yapı) ne kadar uyduğunu test eder. Analiz sonuçları, ölçeğin Türkçe formunda da yorgunluğun fiziksel, duygusal ve bilişsel bileşenlerini ayrıştıran faktör yapısının doğrulandığını göstermiştir. Bu, ölçeğin kavramsal yapısının Türk popülasyonunda da geçerli olduğunu kanıtlar.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama (Orijinal ölçeğin Türkçe'ye kültürlerarası uyarlaması).

Format: Likert tipi derecelendirme (Orijinal format korunmuştur, ancak derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemiştir. Tipik olarak 4 veya 5 puanlı Likert kullanılır).

Mevcut Diller: Türkçe, Orijinal Dil (Bilinmiyor, ancak genellikle İngilizce veya Japonca temellidir).

Popülasyon Grubu: Klinik popülasyon (Kanser hastaları).

Yaş Grubu: Yetkinler (Çalışma genellikle 18 yaş ve üzeri hastaları kapsar).

Popülasyon Detayları: Şahin ve arkadaşları tarafından yapılan uyarlama çalışması spesifik olarak **Meme Kanseri** tanısı almış hastalar üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz bildirim ölçeği. Hastalar, belirli bir zaman dilimi içinde (örneğin, son bir hafta) yaşadıkları yorgunluk belirtilerini derecelendirirler.

Anahtar Kelimeler

Kanser Yorgunluk Ölçeği, CRF, **Kanser**, Yorgunluk Değerlendirmesi, Onkolojik Bakım, **Uyarlama**, Psikometrik.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Mevcut değil.

Kurumsal E-posta Adresleri: Mevcut değil (Sorumlu yazarın kişisel e-postası mevcuttur).

Yazma Adresi: Sedef Şahin (Sorumlu Yazar İletişim E-postası:

sedefkarayazgan88@hotmail.com)

İzinler, Ücret ve Test Yolu

İzinler: Ölçeğin kullanımı için orijinal geliştiricilerden ve uyarlama çalışması yapan sorumlu yazardan izin alınması önerilir. Sorumlu yazar iletişim bilgileri mevcuttur.

Ücret: Ticari olmayan akademik ve klinik araştırmalar için genellikle ücretsizdir, ancak kullanım şartları sorumlu yazar ile teyit edilmelidir.

Uyarlama Yolu: 2018 (Türkçe versiyonunun yayınlanma yılı).

Bu ölçeğin Türkçe uyarlamasına ait orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: [the-cancer-fatigue-scale-in-patients-with-breast-cancer-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Şahin, S., Huri, M., Aran, O. T., & Uyanık, M. (2018). Cross-cultural adaptation, reliability, and validity of the Turkish version of the Cancer Fatigue Scale in patients with breast cancer. *Turkish Journal of Medical Sciences*, 48, 124-130. doi: 10.3906/sag-1707-125

Kanser Yorgunluk Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Bu nedenle, ölçek maddeleri bu girişte yer almamaktadır.